

КОНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ ПОЛІТИЧНОГО ІМІДЖУ ПРЕЗИДЕНТА В УКРАЇНІ ТА США

В Україні, з моменту введення посади Президента, надзвичайно велика увага приділялась питанню заміщення цієї посади. Основні положення, які стосуються відповідних виборів, закріплюються у Конституції — Основному законі України. У зв'язку з тим, що наразі відбувається комплексне оновлення цього акту (а саме, Конституційною Асамблеєю вже випрацьована Концепція внесення змін до Конституції України), важливим науковим завданням є доктринальне підкріплення цього процесу.

Питання політичного іміджу, імідж-технологій, знаходяться на межі юридичних та політичних наук. Якщо точніше, — то на межі конституційного права та досліджень політичних інститутів і процесів. Відповідно, вони привертають увагу як політологів, так і юристів.

Із останніх робіт у сфері конституційного права слід відмітити низку публікацій М. В. Афанасьєвої, яка активно досліджує проблеми виборчої інженерії. Вона визначає, що виборча інженерія — це «законодавче проектування елементів виборчої системи та правил поведінки суб'єктів (учасників) виборчого процесу з метою досягнення заданого політико-правового результату (Афанасьєва М. В. Суб'єктивізація та суб'єктивізм у виборчій інженерії / М. В. Афанасьєва // Актуальні проблеми держави і права. — № 60. — С. 281–287.)

Законодавство кожної держави містить норми, на підставі яких відбувається формування іміджу провідних політиків країни. Звісно, що при формуванні іміджу вони керуються власними побажаннями, порадами експертів-іміджмейкерів, партійними програмами, суспільними потребами та прагненням їх задовольнити тощо. Усі ці складові політичного іміджу досліджують фахівці з політичних наук. Але, основою для формування політичного іміджу є норми чинного законодавства, і переважно — норми конституційного права.

Такі норми доцільно угрупувати в залежності їхнього змісту, виділивши:

- 1) норми, що містять вимоги до осіб, які займають посади в органах публічної влади;
- 2) норми, що містять порядок проведення передвиборчої агітації.

Норми другої групи є нормами переважно процесуального права. Норми першої групи відрізняються тим, що вони здебільшого належать до норм матеріального права, констатує ти чи інші вимоги.

Отже, так розглядаєм тільки норми, що містять вимоги до осіб, які займають посади в органах публічної влади. Норми цієї групи є неонорідними. Вони містять вимоги до: кандидатів на посади в органах публічної влади; осіб, які вже займають ці посади.

Розглядаючи конституційні положення політичного іміджу глави держави в Україні та в США, зупинимось на тих конституційних нормах, які впливають на імідж кандидатів на ці посади, та на тих, які адресуються обраним Президентам.

Вимоги до кандидатів на посаду Президента України, що містяться у Конституції України, мають загальний та спеціальний характер. До загальних вимог належать норми Розділу III, що стосуються осіб, які реалізують своє пасивне виборче право. Це ст. 70, що передбачає: «право голосу на виборах і референдумах мають громадяни України, які досягли на день їх проведення вісімнадцяти років. Не мають права голосу громадяни, яких визнано судом недієздатними». А також ст. 71 Конституції України, яка містить принципи виборчого права — вибори відбуваються на основі загального, рівного і прямого виборчого права шляхом таємного голосування. До політичного іміджу найбільше відношення має принцип рівності виборчого права. Він розповсюджується не тільки на осіб, які мають активне виборче право, але й пасивне також. Причому це стосується не тільки виборів Президента, але й інших виборів також.

На відміну від Основного закону України, Конституція США не містить норм загального характеру, які б застосовувались до усіх осіб, що реалізують своє виборче право, у т.ч. пасивне. До її тексту включено лише вимоги спеціального характеру, які передбачають, хто може бути кандидатом на посаду Президента США (розділ I ст. II). Аналогічні норми спеціального характеру містяться в Розділі V «Президент України», у ст. 103. Порівняння вимог, які конституції аналізованих країн висувають до кандидатів на посаду Президента.

Розгляд конституційних основ політичного іміджу глави держави в Україні та в США вказує на те, які основні демократичні цінності у країні — принцип рівності, запобігання необмеженої кількості термінів перебуття на посаді президента, застосування до глави держави принципу розподілу влади та такої, що його доповнює, системи стримань і противаг, обмеження корупційних діянь та неможливість знаходження на посаді президента осіб, що протягом терміну своїх повноважень вчинили злочини та ін.

На підставі розгляду конституційних основ політичного іміджу Президента в Україні та в США можна класифікувати правові норми про посадових осіб органів публічної влади у залежності від їхнього змісту на такі, що містять вимоги до осіб, які займають посади в органах

публічної влади (як правило, це норми матеріального права), та такі, що містять порядок проведення передвиборчої агітації (як правило, це норми процесуального права). Норми, що містять вимоги до осіб, які займають посади в органах публічної влади, у свою чергу, запропоновано поділяти на такі, що містять вимоги до кандидатів на посади в органах публічної влади, та що містять вимоги до осіб, які вже займають ці посади. Змістове наповнення кожної з запропонованих груп розглянуто на прикладі такої посадової особи, як глава держави, з використанням конституцій України та США. Перспективи подальших досліджень вбачаються в аналізі норм чинного законодавства, які конкретизують конституційні положення та враховуються при формуванні політичного іміджу Президента в Україні та у США.